

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

MIRCEA ELIADE – un DIMITRIE CANTEMIR al secolului XX (partea I-a)

Prof. Dr. Gheorghe Constantin NISTOROIU

„Mircea Eliade ar fi voit să caute, în primul rând, un rost spiritual tinerei generații, scos din atitudinea ei negativă, de revizuire a tuturor valorilor acceptate fără controlul trăirii directe, și din atitudinea ei pozitivă

de trăire afectivă a valorilor ei proprii.”

(MIRCEA VULCĂNESCU – TÎNĂRA generație)

Mircea Eliade, viitorul mare Savant al Dacoromâniei și al lumii, s-a născut la **28 Februarie 1907**, Ziua Sf. Cuv. **Ioan Casian** (cel mai prolific părinte-scriitor al Bisericii primare, care i-a hărăzit Darul scrisului mult și frumos) și a Sf. **Gherman din Dobrogea**, în București și a urcat la ceruri, lângă Neam, în 22 Aprilie 1986, din Chicago.

Tatăl – **Gheorghe** Eliade-Ieremia și mama **Jeana** își aveau rădăcinile adânc înfipte într-un neam binecuvântat de răzeși din Ținutul Covurlui. Mircea a mai avut o soră, **Corina**, mama semioticianului Sorin Alexandrescu.

Fotografia din Almanahul **Origini**, vol. XIII..., 2008, îi arată pe părinți, ca fiind dintr-o clasă de spirit: mama religioasă, distinsă, demnă, strălucitoare, iar tatăl în uniformă de ofițer de cavalerie (probabil), constant, hotărât, fermecător, cuceritor.

Familia Eliade s-a mutat mai întâi între Tecuci și București, apoi din anul 1914 în Capitală.

Copilăria lui **Mircea** Eliade nu s-a bucurat, precum a multor copii de o Dumbravă minunată, fiindcă dumbrava lui a fost MANSARDA, din str., Melodiei, nr. 1., cei drept o stradă ce încântă..., cuprinzând o odaie și o cămăruță de o masă și un scaun, dăruită de părinți la vârsta de 13 ani. Acolo eruditul elev a citit mult, a scris mult în bogatul său **Jurnal** și tot acolo a dat viață adolescentină la „*Cum am găsit piatra filosofală*” și **Romanul adolescentului miop**, pe la frageda vârstă de 14-15 ani, care îl va conduce strălucitor pe drumul marilor celebrități.

Eruditul elev Mircea Eliade va face din strămtorata sa Mansardă, o deschidere spre universul creației, un luminiș de iluminare a sinelui și o cale de luminare înspre Neam și lume.

Pentru această reușită a țâșnirii dincolo de sine, a țâșnirii spirituale înspre înalt, înspre azur, înspre serafic, copilul Mircea s-a *închinoviat* unei sihăstri benevole, cu asperități, cu severități, dar și cu dese împliniri. *Nișa* în care locuia, mai avea loc și pentru rafturi pline de cărți de știință, istorie, literatură rusă, franceză, italiană ori românească în care excelau princiar Cantemir, Hașdeu, Bălcescu și evident magnificul Eminescu, iar pe jos multe reviste și diverse dicționare.

Și-a fixat un ceasornic al somnului de 6 ore, restul fiind pentru citit și scris, orar pe care l-a respectat toată viața sa. Înflăcărat de studiu se spăla cu apă rece pe față, ceafă și continua lectura. Odihna creativă și-o desfășura ieșind pe stradă; o tură pe strada Mântuleasa, una pe Popa Soare, trecând pe lângă casa prietenului său, alt mare MIRCEA, **Mircea Vulcănescu**.

Eruditul elev Mircea, face rezumate din tot ce citește și trimite câte o recenzie la reviste de popularizare a științei. Este premiat și invitat la redacție să-și ridice premiul, lăsând consternare pe fața redactorilor la vederea **Piciului eminent de 14 ani!** Este cooptat „colaborator”!

La Colegiul **Spiru Haret**, având colegi pe Constantin Noica, Barbu Brezianu, Petre Viforeanu, Arșavir Acterian, Haig Acterian ș.a., Mircea Eliade se afla când între primii, când între ultimii colegi, fiind aproape de *performanța* altui mare Savant, teologul-poet **Nichifor Crainic**, care până a merge la școală învățase totul de la tatăl său, un mare îndrăgostit de baladele poporului român, dar și de la șesul dunărean. Ispita iernii cu datul pe gheața **Neajlovului** (celebrul râu care la tunetul Voievodului Mihai Viteazul, i-a smuls marelui Vizir Sinan Pașa, steagul Profetului și dinții care îi mai avea), i-a redus frecvența școlară, vlășceanul rămânând repetent.

Amibiția l-a însoțit însă tot timpul pe Mircea Eliade înspre podiumul de vis: - „*Vreau să fiu un savant ca Fabre și un scriitor ca Balzac!*”

Jean Henri Fabre (1823-1915), entomolog francez, supranumit „*Homer al insectelor*”; Honore de Balzac (1799-1850), scriitor de o fecunditate prodigioasă, cu peste 100 de nuvele și romane.

Visul i s-a împlinit cu *brío*, depășindu-i chiar pe amândoi, nu cantitativ ci, calitativ spiritual. Devine un frecvent selectiv al Anticariatelor, fiind în același timp plăcut admirat de anticari. Adolescentul Mircea Eliade, învață singur italiana, ca să-l citească în original pe Dante Alighieri. Îi scrie lui Giovanni Papini, pe care îl admiră pentru *Un uoamo finito* și italianul îi răspunde trimițându-i volumul cu dedicație. După italiană, urmează engleza, franceza, latina, greaca, apoi la 17 ani, vine ispita cea mare, cea a gândirii, cea a cunoașterii religioase, cu fascinanta Indie, căreia mai târziu îi va învăța limba și își va însuși cultura și spiritualitatea ei.

Ulterior poliglotul își va completa palmaresul lingvistic cu germana, persana, ebraica, sanscrita, bengaleza, pali. Paralel cu lingvistica se va apropia de Filosofie, de Epictet, Marcus Aureliu, dar mai cu seamă de **Dimitrie Cantemir, Mihail Eminescu, Nae Ionescu** și de Istorie, de B.P. **Hașdeu, Vasile Pârvan, Ion Nistor, Nicolae Iorga, geniile valahe naționalist-creștine care au creat valorile noastre spirituale reînălțând dacoromânismul la valoare universală.**

Naționalismul strămoșesc, zamolxian și creștin ortodox, înseamnă a îmbrățișa deopotrivă de fierbinte și deodată PĂMÂNTUL Străbun – MAMA și TATĂL cu Cerul Iubirii de deasupra!

Elevul Mircea, comandă cărți în străinătate. Se împrăpătează zilnic cu spiritul. Corespondența cu mari personalități din Spania, Franța, Italia este destul de bogată. Își supune corespondenții la multiple întrebări, asediindu-i cu fel de fel de teze, ipoteze, sinteze. Fascinația este foarte mare pentru elev, dar și rumoarea la fel de mare pentru seniorii străini.

A fondat Revista **VLĂSTARUL**, a Colegiului Național „*Spiru Haret*”, care a avut ecouri răsunătoare și fascinante în lumea creației spirituale românești – universale.

La 20 de ani tânărul miop, dar eruditul și frumosul student, care vrea să știe tot, știe ce vrea: „**Traietoria mea biografică și culturală – va trece prin București, Calcutta, Lisabona, Paris, Chicago**” (apud. Mircea Handoca, biograful său)

Ca student la Filosofie, în cadrul Universității București, era un tânăr fulminant, fascinant și fermecător, înființând *Revista universitară*, privind libertatea de gândire a spiritului valah.

A avut mari Dascăli de Elită a spiritului, prin șansa istoricului Nicolae Iorga, prin privilegiul metafizicianului – mistic de excepție **Nae (Nicolae) Ionescu** și prin harul memoriei fenomenale și al creativității spirituale oferite de Însuși Mântuitorul **Hristos**, prin Darurile **Duhului Sfânt**, care i-au hărăzit **ispita și patima** iubirii sale înflăcărate: **Patria – Cerul – Neamul**, precum și **marea diversitate a creativității religioase – umane.**

„**Misiunea istorică a unui popor**, scria în 16 Iunie 1935, este verificată de două lucruri: **puterea cu care știe să-și apere pământul, libertatea și drepturile și vigoarea cu care crează valori.**” (Mircea Eliade, *Profetism românesc*, Ed. „*Roza Vînturilor*”, vol. 2, București, p. 101)

Și-a luat **Licența în Filosofie** cu o teză despre **Contribuții la Filosofia Renașterii** în 1928, apoi primind o bursă de la un maharadjah pentru Calcutta-India, studiază postuniversitar între dec. 1928 – dec. 1931, cu profesorul îndrumător și gazdă **Surendranath Dasgupta** (după ce mentorul său a descoperit idila dintre discipol și fiica sa, românul a locuit în două mănăstiri budiste **Hardwar** and **Rishikesh**), apoi și-a susținut Doctoratul în București cu teza „**Yoga, essai sur les origines de la mystique indienne**”, în anul 1933, apărută în limba franceză în anul 1936, consolidându-și apoi, prestigiul internațional prin Revista de răsunset **Zamolxis**, în anul 1939.

Sunt bucuros că Teza mea de Licență (n.a.) în cadrul **Facultății de Teologie Ortodoxă – Universitatea București** la disciplina **Istoria Religiiilor**, s-a numit **Religie și Filozofie**, de 128 de pagini, cu o trecere în revistă, pe scurt a istoriei Religiei și a Filosofiei, citându-l pe **Mircea Eliade** și în cadrul

Religiei și în cel al Filosofiei și avându-l coordonator științific pe Conf. Prof. Dr. **Remus Russ**, care după susținerea Tezei a exclamat doar un singur cuvânt: **Excelent!**

Simultan cu o intensă și prodigioasă activitate beletristică a fost și Asistent universitar la Universitatea București, susținând cursuri de Filosofie și Istoria religiilor între anii 1933-1938. În anul 1934, tânărul profesor – asistent universitar bucureștean s-a căsătorit cu **Nina Mareș**.

Ființa lui solară s-a personalizat în ipostaza unui mare CHARACTER dacic, a unui mare SENIOR al științei, a unui mare CAVALER al Românismului, a unui zelos CERCETĂTOR al religiilor, desăvârșindu-se deopotrivă, atât ca român, ca scriitor, ca istoric, cât și ca filosof al Religiei.

Autoritatea lui evidenția Adevărul, binele, creația, tradiția, armonia, ordinea, viața, existența, dacoromânismul, esența, misterul, taina, Învierea și transcendența.

Tânărul doctor, profesor-asistent universitar Mircea Eliade era un erudit prin excelență.

„Într-o discuție, pleca de la un gând – **perla**, de exemplu - și-n jurul perlei desfășura un întreg sistem de înțelesuri, tradiții, legende, superstiții, mituri, magii și ajungea la complexul religiei. Ascultătorul – doi, trei studenți, ca la banchetele lui Platon, sau întreaga aulă universitară asculta fascinat. **Explicațiile lui erau ca o vrajă**, perdelele banalului erau date în lături, în fața ascultătorului apărea pulsația milenară, imuabilă, a ceea ce este mai etern în noi...” (Ștefan J. Fay, *Mircea Eliade – Ultima Scrisoare*, conferință în limba franceză la Catedra României „Dimitrie Cantemir” din cadrul Centrului Universitar Mediteranean de la Nisa, la 24 Octombrie 2007, publicată și în revista metafizică „Symboles” din Paris)

Astăzi (adică mai ieri...), când Librăriile românești se mândreau cu scriitori precum Dino Buzzati, Gabriel Garcia Marquez, Jorge Luis Borges ș.a., care deși se înrudesesc cu Mircea Eliade prin originalitate, când Dacoromânul nostru scria povestirile și romanele sale de un „*realism magic*”, Buzzati, Marquez, Borges, ceilalți nu existau!

Toată viața sa de la elev-liceean-student-profesor-savant, în țară și în exil, nu ca alde Cioran care, n-a mai vrut să scrie un cuvânt în română, **a scris, întotdeauna în românește – Biblia vieții sale, „în limba în care gândesc și visez”** – tezaurul spiritual al experiențelor esențiale.

„Pentru Mircea Eliade, avea să spună doctorul în Filosofie, **Gabriel Stănescu - USA**, viața echivalează cu o experiență esențială sau, mai bine spus, cu un șir de experiențe esențiale, în care el însuși regăsește „**sensul propriei existențe**”. (Origini, vol. XIII, No. 6-7-8 (132-133-134) June-July-August 2008, *Romanian roots*)

Regatul **României** interbelice al **Marii Uniri**, gravita **cultural - spiritual** în jurul a patru puncte cardinale: **NAE IONESCU – VASILE PÂRVAN – PETRE ȚUȚEA – MIRCEA VULCĂNESCU!**

Savantul Religiilor, prolificul scriitor, a cărui strălucire avea mai mult de **24 de carate**, l-a invocat permanent în proza fantastică și în eseuri pe **Mihail Eminescu**, „**ca personalitate tutelată a mitologiei patriei spirituale, sinonime cu specificul național.**” (Geo Vasile, *Personajul Hyperionic printre Pământeni*, cf. *Origini*, vol. XIII, op. cit.)

Mircea Eliade a fost și un remarcabil dramaturg. Celebra dramă în trei acte, **IFIGENIA**, scrisă în toamna anului 1939, și-a avut premiera pe 12 Februarie 1941, în sala „Comedia” a Teatrului Național din Capitală, care îl avea director pe cunoscutul romancier Liviu Rebreanu, iar pe genialul Poet **Radu Demetrescu Gyr**, directorul general al teatrelor. Piesa l-a avut ca regizor pe Ion Sahighian, cu ilustrația muzicală a lui N. Bucliu, în rolul Ifigeniei fiind actrița Aura Buzescu, iar al lui Ahile, Mihai Popescu.

Ifigenia a fost fiica-prințesă a regelui Agamemnon al Micenei, erou al „Iliadei” marelui trac **Homer**, conducătorul oastei aheenilor în războiul contra vestitei Cetăți tracice, **TROIA**, așezată pe colina **Hissarlık**, pe coasta NV a Asiei Mici, apărată de prințul Ahile, fiul regelui Peleu, un descendent îndepărtat al uriașului Peleg, întemeietorul dinastiei primordiale a pelasgilor.

Agamemnon și-a sacrificat fiica pentru a obține de la zei, vântul prielnic pentru corăbiile sale la pornirea spre Troia. Cetatea nu a putut fi cucerită decât prin vicleșug, prin invenția lui Ulise, a **Calului troian** – cal uriaș de lemn în pânțelele căruia au fost adăpostiți luptători aheeni, care au deschis noaptea porțile Cetății, ce a dus la căderea ei. La întoarcere, biruința lui Agamemnon i-a fost însângerată de soția sa Clitemnestra și de amantul acesteia Egist, care l-au ucis.

Ulise, pe numele adevărat trac, **Odiseu** a fost regele **insulei Itaca**, apărată de nemuritoarele Amazoane tracice. Regele era renumit pentru istețimea și șiretenia sa, fiind personajul principal al capodoperei nemuritorului Homer, **Odiseea**.

În perioada Februarie-Martie a anului 1941, **Ifigenia** a avut zece reprezentații strălucitoare.

Premiera a fost un adevărat cutremur de admirație, electrizând totul în jur, chiar și pe critici. Jertfa și biruința Eroinei-Martire **Ifigenia** s-a întrupat în ceva mult mai mare decât viața. La vederea

flăcărilor rugului care-i vor mistui trupul, ea a rostit nemuritoarele cuvinte: „Priviți! Mormântul meu nu va fi pe pământ! Sufletul Ifigeniei va da viață unui mare război, cel al unui îndepărtat vis! Acolo mă veți găsi întotdeauna pe mine – în faptele voastre eroice, în visul vostru cel mai de preț: **TROIA!**”

„Prin sacrificiul ei, afirma Mircea Eliade, **Ifigenia** supraviețuiește în acel trup mistic care era visul lui Agamemnon, cucerirea Troiei!” (M. Eliade, *Ifigenia*, Manuscriptum, București, anul V, nr. 1, 1974)

Mai este demn de consemnat și faptul că drama **Ifigenia** a fost jucată tot la Teatrul Național, în anul 1982, în perioada de apogeu a Republicii Socialiste – **Epoca – Nicolae Ceaușescu**.

Cântarea prozaică de sine și încântarea pentru publicul cititor a fost romanul de dragoste **MAITREYI**, având ca personaje principale pe Allan (autorul la vârsta de 23 de ani) și pe **Maitreyi Devi**, fiica mentorului săi indian **Surendranath Dasgupta**, de 16 ani, care scria versuri apreciate de **Eminescu al Indiei – Rabindranath Tagore**.

Maitreyi Devi va deveni o remarcabilă poetă indiană, care a trăit până în 1990. În anul 1972, când reputatul **sanscritolog** român **Sergiu Al. George** (am mai avut un alt **George** la fel de mare, vâlcean de Aur, de-al meu, **George Anca**, cu care am colaborat spiritual), s-a întâlnit la Calcutta, cu Maitreyi Devi, aceasta „**declanșând**”, continuarea romanului **Maitreyi**, cu *It Does Not Die - Dragostea nu moare*.

Celebritatea marelui Savant român și Taina lui spirituală nu puteau ocoli „**oferta regală**”, Dictatorului Carol al II-lea, fiind arestat la 14 Iulie 1938, de Armand Călinescu, închis la Malmaison – sediul Siguranței Generale, apoi întemnițat religios alături de mentorul său, filosoful creștin-ortodox **Nae Ionescu** și alți confrăți din **Generația de Aur** a **Regatului României** și eliberat pe 12 Noiembrie 1938.

În Aprilie – Septembrie 1940, Mircea Eliade a fost atașat cultural la Londra, iar din Februarie 1941 până în 1944 a fost consilier cultural la Lisabona. În Noiembrie 1944, suferă drama pierderii primei soții, Nina. În Septembrie 1945, ajunge în celebrul Paris.

Mircea Eliade a părăsit Patria-Mumă cu inima sfâșiată, dar cu credință, nădejde și dragoste în Dumnezeu, că își va împlini destinul în care se va reflecta Aura Icoanei Neamului său dac.

Mircea Eliade a strâns în pupilele sale, lărgite de spirit și mărite de dioptrie, dragostea de țară și infinitul cunoașterii necuprinse în filele **Caietului – Jurnal** de peste **40.000** de pagini, răsfrânt pe cinci continente, ca și **iubirea pentru marea diversitate a creativității umane**, în imortalizarea lirică a rondelului marelui **Poet al Crucii, Radu Ștefan Demetrescu Gyr**.

RONDELUL UNUI PORTRET

„Tot infinitul în pupile,/ cinci continente în caiet./ Scriam, solemn și violet,/ „**Je t'aime**”, pe nu știi câte file.// Pe-atunci urcam către Tibet,/ când nu muream la Termopile.../ Tot infinitul în pupile,/ cinci continente în caiet.// Dar nu-i decât un vechi portret/ și-un biet școlar brumat de zile,/ pe care-l șterg de praf, încet.../ Cinci continente în caiet,/ tot infinitul în pupile.” (Radu Gyr, *Anotimpul Umbrelor*, Ed. Vreamea, București-1993)

Admirație tuturor iubitorilor de Dumnezeu, de Fecioara Maria, de Neam și de Genii!

(va urma)

26 Octombrie 2023

+ Sf. M.Mc. Dimitrie -Izvorătorul de Mir